

202. sz. ajánlás

a nemzeti szociális védelmi minimumokról

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

amely a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgatótestületének összehívása alapján 2012. május 30-án tartotta 101. ülészakát, továbbá

ismételten megerősítve, hogy a szociális biztonsághoz való jog emberi jog, valamint

elismerve, hogy a szociális biztonsághoz való jog, a foglalkoztatás elősegítésével együtt, a fejlődést és a haladást elősegítő gazdasági és szociális szükséglet, továbbá

elismerve, hogy a szociális biztonság fontos eszköze a szegénység, az egyenlőtlenség, a társadalmi kirekesztődés és a szociális bizonytalanság megelőzésének és csökkentésének, valamint az esélyegyenlőség, valamint a nemek és a fajok közötti egyenlőség előmozdításának, továbbá az informálisból a formális gazdaságba való átmenet támogatásának, valamint

tekintettel arra, hogy a szociális biztonság olyan befektetés az emberekbe, amely lehetővé teszi a gazdasági és munkaerő-piaci változásokhoz való alkalmazkodásukat, továbbá tekintettel arra, hogy a szociális biztonsági rendszerek válság idején és azon túl is önműködő stabilizátorként működnek, és segítik az aggregát kereslet ösztönzését, valamint a fenntarthatóbb gazdaságban való átmenet támogatását, továbbá

tekintettel arra, hogy a fenntartható, hosszú-távú növekedést a társadalmi befogadással összekapcsolva célzó politikák priorizálása segít az extrém szegénység leküzdésében és a csökkenti a társadalmi egyenlőtlenségeket és a régiók közötti, illetve azokon belüli különbségeket, valamint

felismerve, hogy a formális foglalkoztatásba való átmenet és a fenntartható szociális védelmi rendszerek kiépítése egymást kölcsönösen támogató folyamatok, valamint

felidézve, hogy a Philadelphiai Nyilatkozat elismeri a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet azon komoly kötelezettségét az ahhoz való hozzájárulásban, hogy „a szociális biztonsági intézkedések annak érdekében kiterjesztésre kerüljenek, hogy az alapjövedelem és az átfogó orvosi ellátás biztosítására minden rászoruló részére biztosítva legyen”, továbbá

tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára és különösen annak 22. és 25. cikkére, valamint a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezményére és különösen annak 9., 11. és 12. cikkére, továbbá

tekintettel továbbá az ILO szociális biztonsági standardjaira, különösen a szociális biztonságról (minimális szabványok) szóló 1952. évi (102. számú) egyezményre, az 1944. évi (67. számú) jövedelembiztonsági ajánlásra és az orvosi ellátásról szóló 1944. évi (69. számú) ajánlásra, valamint megállapítva azok töretlen relevanciáját és azt, hogy azok továbbra is fontos referenciaként szolgálnak a szociális biztonsági rendszerek számára, továbbá

felidézve, hogy az ILO-nak a Szociális igazságosság a méltányos globalizációért című nyilatkozata elismeri, hogy „a tagok és a Szervezet azon elkötelezettségeinek és erőfeszítéseinek, amelyekkel az ILO alkotmányos megbízatásának teljesítésére törekednek – a nemzetközi munkaügyi normákon keresztül –, valamint amelyekkel a teljes és hatékony foglalkoztatást és tisztességes munkát igyekeznek a gazdaság- és

szociálpolitikák középpontjába állítani ... a fenntartható és nemzeti körülményekhez igazodó szociális védelmi intézkedések fejlesztése és erősítésén kell alapulniuk, ideértve... a szociális biztonság mindenkire való kiterjesztését is”, továbbá

tekintettel a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 100. ülészakán (2011.) a szociális védelemre (szociális biztonság) vonatkozó ismétlődő vita tárgyában elfogadott határozatra és következtetésekre, amelyek elismerik, hogy egy ajánlás formájában kell kiegészíteni az ILO-nak a szociális biztonságról szóló meglévő standardjait, továbbá iránymutatást adni a tagoknak ahhoz, hogy a nemzeti feltételek és fejlettségi szintek figyelembevételével kiépíthessék a szociális védelmi minimumait az átfogó szociális biztonsági rendszerek részeként, továbbá

miután úgy határozott, hogy egyes javaslatokat fogad el az ülészak negyedik napirendi pontjának tárgyát képező szociális védelmi minimumok témájában, továbbá

miután megállapította, hogy az említett javaslatokat ajánlasként kell megfogalmazni,

a kétezertizenketedik év június 14. napján elfogadja az alábbi ajánlást, amelyre a szociális védelmi minimumokról szóló 2012. évi ajánlás néven lehet hivatkozni.

I. CÉLOK, HATÁLY ÉS ALAPELVEK

1. Ez az ajánlás iránymutatást ad a tagoknak ahhoz, hogy:

(a) nemzeti szociális biztonsági rendszerük alapvető elemeként bevezessék, és szükség szerint fenntartsák a szociális védelmi minimumokat; továbbá

(b) megvalósítsák a szociális védelmi minimumokat olyan, a szociális biztonság kiterjesztésére irányuló stratégiák keretében, amelyek az ILO szociális biztonsági szabványainak figyelembevételével egyre magasabb szintű szociális biztonságot teremtenek a lehető legtöbb ember részére.

2. A jelen ajánlás alkalmazásában a szociális védelmi minimumok az alapvető szociális biztonsági garanciák olyan nemzeti szinten meghatározott gyűjteménye, amelyek védelmet biztosítanak a szegénység, a kiszolgáltatottság és a társadalmi kirekesztődés megelőzése vagy enyhítése érdekében.

3. Az Állam átfogó és elsődleges felelősségét elismerve a jelen ajánlás megvalósítása tekintetében, a Tagoknak az alábbi alapelveket kell alkalmazniuk:

(a) a társadalmi szolidaritáson alapuló védelem egyetemessége;

(b) jogosultság a törvény által előírt ellátásokra;

(c) az ellátások megfeleltetése és kiszámíthatósága;

(d) diszkriminációmentesség, nemek közötti egyenlőség és érzékenység a sajátos igényekre;

(e) társadalmi befogadás, beleértve az informális gazdaságban élő embereket is;

(f) a szociális biztonsági garanciák által lefedett emberek jogainak és méltóságának tiszteletben tartása;

(g) fokozatos megvalósítás, beleértve a célok és időkeretek kitűzését;

(h) pénzügyi szolidaritás miközben törekvés az optimális egyensúly elérésére azok felelőssége és érdekei között, akik finanszírozzák, illetve akik élvezik a szociális biztonsági rendszerek ellátásait;

- (i) módszertani és szemléleti sokféleség figyelembe vétele, többek között a finanszírozási mechanizmusok és a kiutalási rendszerek terén;
- (j) átlátható, kiszámítható és ésszerű pénzügyi gazdálkodás és igazgatás;
- (k) pénzügyi, költségvetési és gazdasági fenntarthatóság, a társadalmi igazságosság és egyenlőség megfelelő figyelembe vételével;
- (l) a szociál-, gazdaság- és foglalkoztatáspolitikákkal való koherencia;
- (m) a szociális védelem megvalósításáért felelős intézmények közötti koherencia;
- (n) magas színvonalú közszolgáltatások, amelyek elősegítik a szociális biztonsági rendszerek eredményes működését;
- (o) hatékonyság és hozzáférhetőség a panasz és fellebbezési folyamatok tekintetében;
- (p) a végrehajtás rendszeres monitorozása és periodikus értékelés;
- (q) a kollektív tárgyalások és az egyesülési szabadság teljes tiszteletben tartása minden munkavállalóra vonatkozóan;
- (k) a tripartit részvétel a munkáltatói és munkavállalói érdekképviselői szervezetek bevonásával, valamint konzultáció más érintett szervezetek és személyek képviselőivel; valamint

II. A NEMZETI SZOCIÁLIS VÉDELMI MINIMUMOK

4. A tagoknak, nemzeti körülményeiknek megfelelően, minél gyorsabban be kell vezetniük és fenn kell tartaniuk a szociális védelmi minimumaikat, amelyek az alapvető szociális biztonsági garanciákból tevődnek össze. A garanciáknak legalább azt kell biztosítaniuk, hogy élete során valamennyi rászoruló hozzájusson az egészségügyi alapellátáshoz és az alapvető jövedelembiztonsághoz, amelyek együttesen hatékony hozzáférést biztosítanak a nemzeti szinten szükségesnek minősített árukhoz és szolgáltatásokhoz.

5. A 4. bekezdésben hivatkozott szociális védelmi minimumoknak legalább az alábbi alapvető szociális biztonsági garanciákból kell összeállniuk:

- (a) hozzáférés az egészségügyi alapellátást képező áruk és szolgáltatások nemzeti szinten meghatározott köréhez, beleértve az anyasági ellátást, megfelelően az elérhetőség, hozzáférhetőség, elfogadhatóság és minőség kritériumainak;
- (b) alapvető jövedelembiztonság a gyermekek részére - legalább a nemzetileg meghatározott minimális szinten -, hozzáférést biztosítva a táplálkozáshoz, az oktatáshoz, a gondozáshoz és bármely más szükséges áruhoz és szolgáltatáshoz;
- (c) alapvető jövedelembiztonság — legalább a nemzetileg meghatározott minimális szinten — azon aktív korú személyek részére, akik nem tudnak elegendő jövedelmet szerezni, ideértve különösen a betegség, a munkanélküliség, az anyaság és a fogyatékoság eseteit; és
- (d) alapvető jövedelembiztonság — legalább a nemzetileg meghatározott minimális szinten — az időskorúak részére.

6. A tagoknak — meglévő nemzetközi kötelezettségeik függvényében — a jelen ajánlásban foglalt alapvető szociális biztonsági garanciákat legalább a nemzeti jogszabályokban meghatározott összes lakos és gyermek részére kell biztosítaniuk.

7. Az alapvető szociális biztonsági garanciákat jogszabályokban kell meghatározni. A nemzeti jog és rendelkezéseknek meg kell határoznia az ezen garanciákat érvényesítő ellátások körét, igénybevételükre jogosító feltételeket és szintjét. Tárgyilagos, átlátható, hatékony, egyszerű, gyors, hozzáférhető és megfizethető panasz- és fellebbezési eljárásokat szintén meg kell határozni. A panasz- és fellebbezési eljárások nem jelenthetnek költséget a panaszos számára. Működtetni kell olyan rendszereket, amelyek elősegítik a nemzeti jogi kereteknek való megfelelést.

8. Az alapvető szociális biztonsági garanciák meghatározása során a tagoknak megfelelően mérlegelniük kell a következőket:

(a) az egészségügyi ellátásra szoruló személyeknek nem szembesülhetnek nehézségekkel és fokozott szegénységi kockázattal az egészségügyi alapellátáshoz való hozzáférés pénzügyi következményei miatt. Mérlegelni kell a szülés előtti, illetve a szülés utáni orvosi ellátás biztosítását is a leginkább hátrányos helyzetűek számára;

(b) az alapvető jövedelembiztonságnak lehetővé kell tennie az emberhez méltó életet. A nemzetileg meghatározott minimális jövedelemszintek megfelelően kelljenek a szükséges áruk és szolgáltatások pénzbeni értékének, a nemzeti szegénységi küszöböknek, a szociális segítségnyújtás jövedelemküszöbeinek vagy más, a nemzeti jog által megállapított vagy a gyakorlatban kialakult hasonló küszöböknek, továbbá figyelembe vehetők a regionális különbségeket;

(c) az alapvető szociális biztonsági garanciák szintjeit rendszeresen felül kell vizsgálni, ahogy megfelelő, a nemzeti jogszabályokban, rendelkezésekben vagy gyakorlat szerint megállapított átlátható eljárás keretében; valamint

(d) az említett garanciák szintjeinek megállapítása és felülvizsgálata tekintetében biztosítani kell a tripartit részvételt a munkáltatói és munkavállalói érdekképviselői szervezetek bevonásával, valamint a konzultációt az érintett személyek más releváns és reprezentatív szervezeteivel.

9. (1) Az alapvető szociális biztonsági garanciák biztosítása során a tagoknak mérlegelniük kell különböző megközelítéseket arra tekintettel, hogy az adott nemzeti környezetben a legeredményesebben és leghatékonyabban ötvözhető a különböző ellátásokat és rendszereket.

(2) Ellátás lehet a gyermekgondozási segély, a családi pótlék, a táppénz és az egészségügyi ellátás, az anyasági ellátás, a fogyatékosági ellátás, az öregségi ellátás, az özvegységi és árvasági ellátás, a munkanélküliségi ellátás és foglalkoztatási garanciák, valamint az üzemi baleseti térítés, továbbá bármely más pénzbeni vagy természetbeni szociális ellátás.

(3) Az említett ellátásokat biztosító rendszer lehet általános ellátórendszer, társadalombiztosítási rendszer, szociális ellátórendszer, negatív jövedelemadó-rendszer, állami foglalkoztatási rendszer és a foglalkoztatást támogató rendszer.

10. A szociális védelmi minimumok kidolgozása és megvalósítása során a tagoknak:

(a) ötvözniük kell a megelőző, támogató és aktív intézkedéseket, ellátásokat és szociális szolgáltatásokat;

(b) elő kell segíteniük a produktív gazdasági tevékenységet és a formális foglalkoztatást, olyan politikákat figyelembe véve, amelyek magukban foglalják a közbeszerzést, kormányzati hitelnyújtást, munkaügyi felügyeletet, munkaerő-piaci politikákat és ösztönző adókat, valamint elősegítik az oktatást, szakképzést, a produktív képzettségeket és a foglalkoztathatóságot; továbbá

(c) biztosítaniuk kell a többi olyan politikával való koordinációt, amelyek elősegítik a formális foglalkoztatást, jövedelemszerzést, oktatást, műveltséget, szakképzést, a képzettségeket és a foglalkoztathatóságot, és csökkentik a foglalkoztatás bizonytalanságát, valamint előmozdítják a biztonságos munkát, a vállalkozói szellemet és a fenntartható vállalkozásokat a tisztességes munka keretrendszerében.

11. (1) A tagoknak különböző módszerek mérlegelésével kell mozgósítaniuk a szükséges erőforrásokat, hogy biztosítsák a szociális védelmi minimumok pénzügyi, költségvetési és gazdasági fenntarthatóságát, figyelembe véve a különböző népességcsoportok teherbíró képességét. Ilyen módszer lehet az adó- és járulékfizetési kötelezettségek jobb kikényszerítésének, a kiadási prioritások átcsoportosításának vagy a jövedelemalap kiszélesítésének önálló vagy együttes alkalmazása.

(2) E módszerek alkalmazása során a tagoknak figyelemmel kell lenni olyan intézkedések végrehajtásának szükségességére, amelyek megakadályozzák a csalást, az adóelkerülést és a járulékok be nem fizetését.

12. A nemzeti szociális védelmi minimumokat nemzeti forrásokból kell finanszírozni. Azon tagok, amelyeknek gazdasági és költségvetési kapacitásaik nem elegendők a garancia megvalósításához, nemzetközi együttműködést és támogatást igényelhetnek a nemzeti törekvéseik kiegészítésére.

III. A SZOCIÁLIS BIZTONSÁG KITERJESZTÉSÉNEK NEMZETI STRATÉGIÁI

13. (1) A tagoknak — nemzeti szintű konzultációra és hatékony szociális párbeszédre alapozva — ki kell alakítaniuk és meg kell valósítaniuk a szociális biztonság kiterjesztésének nemzeti stratégiáit. A nemzeti stratégiáknak:

(a) elsőbbséget kell adniuk a szociális védelmi minimumok végrehajtásának, amik egy kiindulópontot jelentenek azon országok számára, ahol a szociális védelmi garanciák minimális szintje nem létezik, továbbá amik a nemzeti szociális védelmi rendszereik alapelemei; valamint

(b) magasabb szintű védelem biztosítására kell törekedniük a lehető legtöbb személy részére, figyelemmel a tagok gazdasági és költségvetési helyzetére, lehető legrövidebb időn belül.

(2) Ennek érdekében a tagoknak olyan átfogó és megfelelő szociális biztonsági rendszereket kell fokozatosan kiépíteniük és fenntartaniuk, amelyek összeegyeztethetők a nemzeti politikai célokkal, valamint törekedniük kell a szociális védelmi politikák más politikákkal való koordinálására.

14. A szociális biztonság kiterjesztésére irányuló nemzeti stratégiáinak kialakítása és megvalósítása során a tagoknak:

(a) olyan célokat kell kitűzniük, amelyek a nemzeti prioritásokat tükrözik;

(b) azonosítaniuk kell a védelem hiányosságait és akadályait;

(c) arra kell törekedniük, hogy pótolják a védelem hiányosságait a megfelelő és eredményesen összehangolt, járulékfizetéshez kötött és más rendszerek révén, ideértve a meglévő, járulékfizetéshez kötött rendszerek kiterjesztését is minden érintett, járulékfizetésre képes személy részére;

(d) a szociális védelmet ki kell egészíteni aktív munkaerő-piaci politikákkal, beleértve a szakképzést és más intézkedéseket, ahogy az megfelelő;

(e) meg kell határozniuk a pénzügyi követelményeket és forrásokat, valamint az időkeretet és a sorrendet a célok fokozatos eléréséhez;

(f) növelni kell a tudatosságot a nemzeti szociális védelmi minimumaik és a kiterjesztési stratégiáik tekintetében, továbbá tájékoztatási programokat kell megvalósítaniuk, többek között szociális párbeszéden keresztül.

15. A szociális biztonság kiterjesztésére irányuló stratégiáknak vonatkozniuk kell az informális és a formális gazdaság által érintett emberekre, valamint támogatniuk kell a formális foglalkoztatás növelését és az informalitás visszaszorítását, továbbá összeegyeztethetőknek kell lenniük a tagok szociális, gazdasági és környezet-fejlesztési terveinek megvalósításával, és azt elő is kell segíteniük.

16. A szociális biztonság kiterjesztésére irányuló stratégiáknak támogatniuk kell a hátrányos helyzetű csoportokat és a sajátos igényű embereket.

17. A nemzeti célokat, prioritásokat, valamint a gazdasági és költségvetési kapacitásokat tükröző, átfogó szociális biztonsági rendszerek kiépítésekor a tagoknak törekedniük kell az ellátások azon körének és szintjeinek elérésére, amelyek a szociális biztonságról (minimális standardok) szóló 1952. évi (102. számú) egyezményben vagy az ILO-nak a magasabb szintű standardokat megfogalmazó szociális biztonsági egyezményeiben és ajánlásaiban szerepelnek.

18. A tagoknak mérlegelniük kell, hogy ratifikálják — amilyen hamar lehetővé teszik a nemzeti feltételek — a szociális biztonságról (minimális szabványok) szóló 1952. évi (102. számú) egyezményt. A tagoknak ezenkívül mérlegelniük kell az ILO magasabb szintű szabványokat megfogalmazó szociális biztonsági egyezményeinek és ajánlásainak ratifikálását vagy — adott esetben — megvalósítását.

IV. NYOMON KÖVETÉS

19. A tagoknak figyelemmel kell kísérniük a szociális védelmi minimumaik megvalósítása tekintetében elért előrehaladást és a szociális biztonság kiterjesztésére irányuló nemzeti stratégiák más céljainak elérését, a megfelelő, nemzeti szinten meghatározott mechanizmusok révén, ideértve a tripartit részvételt a munkáltatói és munkavállalói érdekképviselői szervezetek bevonásával, valamint a konzultációt az érintett személyek más releváns és reprezentatív szervezeteivel.

20. A tagoknak rendszeresen nemzeti konzultációkat kell tartaniuk az előrehaladás értékelésére, valamint a szociális védelem további horizontális és vertikális kiterjesztésére irányuló politikák megvitatására.

21. A 19. bekezdés érdekében a tagoknak rendszeresen össze kell gyűjteniük, össze kell állítaniuk, elemezniük kell és közzé kell tenniük a szociális biztonság adatainak, statisztikáinak és mérőszámainak megfelelő körét, megbontva, különösen, nemek szerint.

22. A szociális biztonsággal kapcsolatos adatok, statisztikák és mérőszámok előállításához használt fogalmak, meghatározások és módszerek kialakítása vagy módosítása során a tagoknak figyelembe kell venniük a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet vonatkozó iránymutatását, különösen a Munkaügyi Statisztikusok 9. Nemzetközi Konferenciájának határozatát a szociális biztonsági statisztika kidolgozásáról, ahogyan az megfelelő.

23. A tagoknak létre kell hozniuk egy jogi keretet a szociális biztonsági adatbázisukban foglalt személyes adatok biztonsága és védelme érdekében.

24. (1) A tagokat arra biztatják, hogy osszák meg egymással és a Nemzetközi Munkaügyi Hivatallal a szociális biztonság stratégiáikra, politikáikra és gyakorlataikra vonatkozó információikat, tapasztalataikat és szakismereteiket.

(2) Ezen Ajánlás végrehajtása érdekében a tagok kérhetnek technikai segítséget a nemzetközi Munkaügyi Szervezettől, vagy más illetékes nemzetközi szervezettől a vonatkozó mandátumukkal összhangban.